

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Кафедра дошкільної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи

_____ О.Б. Жильцов

“ ___ ” _____ 2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПП 3.2.32 ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА

напрямок підготовки 6.010101 Дошкільна освіта
Педагогічний інститут

Київ-2014

УДК 373.01/.09:82-1/-9
ББК 74.436

Робоча програма Дитяча література: роб. прог. навч. дисцип. [для студентів за напр. підгот. 6.010101 «Дошкільна освіта»] / уклад. Н.І. Богданець-Білоskalенко – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014.- 51 с.

Розробник:

Богданець-Білоskalенко Наталія Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри дошкільної освіти

Протокол від «03» вересня 2014 року № 1

Завідувач кафедри дошкільної освіти
_____ О. А. Половіна

Заступник директора з науково-методичної
та навчальної роботи
_____ М.А. Машовець

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни.	8
III. Програма	10
<i>Змістовий модуль I</i> Фольклор у контексті національної культури	10
<i>Змістовий модуль II</i> Авторська література I і II періодів	11
<i>Змістовий модуль III</i> Авторська література 30-х рр. XX ст.. – поч.. XXI ст. .	13
IV. Навчально-методична карта	18
V. Плани семінарських занять.	19
VII. Завдання для самостійної роботи	26
VIII. Індивідуальна науково-дослідна робота (навчальний проект)	26
X. Система поточного і підсумкового контролю знань	28
XI. Питання до екзамену.	31
XII. Рекомендована література	34
XIII. Список творів для вивчення напам'ять.	35.....

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дитяча література посідає одне з чільних місць серед проблем інкультурації дитини, оскільки вона надає можливості прищеплювати культурні цінності молодому поколінню. Тим паче це актуально у посттоталітарному суспільстві, що значною мірою дегуманізоване. Без культурного імунітету, який формується завдяки національній (в Україні державно визнаній українській) культурі таке суспільство особливо беззахисне перед тиском сучасної (переважно американізованої) маскультури. Специфіка сучасного історичного моменту зумовлює й специфіку курсу дитячої літератури, скерованого на формування у майбутніх учителів та вихователів широкого погляду на завдання і місце літератури в житті сучасної дитини.

У процесі вивчення навчальний курсу “Дитяча література” знайомить студентів з ідейно-естетичним змістом основних творів, що пропонуються дітям дошкільного віку, з періодизацією дитячої літератури, забезпечує фактичні знання дитячих книг. Такий підхід викликає у студентів інтерес до дитячих книг, бажання вміти в них самостійно орієнтуватися, виразно читати, розповідати про них, тобто готує до того, щоб майбутній вихователь міг ефективно використати літературні багатства для формування особистості сучасної дитини. Адже значну роль у вихованні молодого покоління духовно багатим національно свідомим відіграє дитяча література. Саме через літературу, через рідне слово дитина духовно поєднується з своїм народом, знайомиться з історією, культурою своєї землі, вчиться розуміти Добро, Красу, Любов. Художнє слово збагачує дитину досвідом, сприяє вихованню естетичних смаків, а в старшому віці – формуванню високих духовних цінностей.

Метою викладання навчальної дисципліни “Дитяча література” є ознайомлення студентів з творами дитячої літератури, що пропонуються для читання дітям дошкільного віку та специфікою їх використання у роботі з дітьми.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни “Дитяча література” є:

- сформувати ставлення до літератури як до основного засобу гуманізації (олюднення) дитини;

- прищепити вміння бачити дитячу літературу у контексті української моделі світу;
- розкрити специфіку дитячої літератури загалом та української зокрема;
- дати знання про шляхи розвитку дитячої літератури, історичні умови формування літератури для дітей, жанри фольклорної та авторської літератури, етапи розвитку української дитячої авторської літератури; поглибити знання з історії української дитячої літератури;
- сформуванати уявлення про місце і вклад найзначущих дитячих письменників у розвиток літератури;
- сформуванати уявлення про місце перекладної літератури в контексті національної, зокрема української культури;
- сформуванати у студентів культуру читання;
- дати знання про творчість ряду письменників інших літератур.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **знати**:

- зміст основних творів, що пропонуються дітям дошкільного віку;
- періодизацію дитячої літератури;
- книги для дитячого читання, рекомендовані Програмами навчання та виховання дітей дошкільного віку.

На основі цих знань у студентів мають бути сформовані **вміння**:

- аналізувати твори дитячої літератури різних видів та жанрів, визначати їх зміст, освітньо-виховний та естетичний вплив на дітей;
- використовувати вивчені напам'ять жанри дитячого фольклору та кращі твори письменників у повсякденному житті дітей (прогулянки, спостереження, режимні процеси, свята);
- оцінювати дитячі книжки з точки зору педагога, визначати для якого віку вони адресовані, який пізнавальний, виховний та естетичний потенціал мають;
- самостійно підготувати коротке повідомлення про письменника, використовуючи його книги та літературно-критичні матеріали;
- скласти казочки про персонажів слов'янської міфології;

- писати короткі анотації та рецензії, оформляти тематичну чи авторську книжкову виставку;

- визначати основні мотиви творчості письменників;

- самостійно підбирати твори різних письменників до визначеної тематики.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 144 години/ 4 кредитів ECTS.

З них 22 год. – лекції, 20 год. – семінарські заняття, 6 год. – індивідуальні заняття.

Вивчення бакалаврами навчальної дисципліни “Дитяча література” завершується складанням екзамену.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 0101 «Педагогічна освіта»	Нормативна
Модулів – 3	Напрямок підготовки 6.010101 «Дошкільна освіта»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 3		2-й
Індивідуальне навчально-дослідне завдання: портфоліо за освітньою лінією «Дитина у світі культури»		Семестр
Загальна кількість годин – 144		3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «бакалавр»	Лекції
		22 год.
		Семінарські
		20 год.
		Самостійна робота
		54 год.
		Модульний контроль:
6 год.		
Індивідуальні завдання:		
6 год.		
Вид контролю: екзамен		

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	МКР
Змістовий модуль I. ФОЛЬКЛОР У КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ								
1.	Вступ. Дитяча література в контексті національної культури. Специфіка дитячої літератури. Слов'янська міфологія як складник духовного розвитку сучасної дитини.	11	2	2	-	1	8	-
2.	Фольклор у контексті національної культури. Жанри дитячого фольклору. Мова фольклору у контексті літературної мови.	25	14	4	8	1	10	2
<i>Разом</i>		36	16	6	8	2	18	2
Змістовий модуль II. АВТОРСЬКА ЛІТЕРАТУРА I і II ПЕРІОДІВ								
3.	Авторська література. Специфіка нової української дитячої літератури. Її місце у контексті світової дитячої літератури. Етапи * розвитку нової української літератури. I етап (сер.ХІХ– кін.ХІХ поч. ХХст.). Основні представники цього періоду.	18	8	4	4	1	10	-
4.	II період розвитку в історії нової української дитячої літератури як поворотний момент у принципах художнього відображення (10-20-ті рр. ХХ ст., Сх.Україна, 30-ті рр. ХХ ст. – Зах.Україна). Основні репрезентанти цього періоду.	14	8	4	2	1	8	2
<i>Разом</i>		36	16	8	6	2	18	2

* В основу покладена періодизація дитячої літератури Н.Дзюбишиної-Мельник.

Змістовий модуль III.
АВТОРСЬКА ЛІТЕРАТУРА 30-х років XX ст. – початку XXI ст.

5.	III етап розвитку в історії дитячої української літератури як період несприятливих умов розвитку (30-ті рр. XXст. – Сх.Україна, 40-ві рр. XX ст. – Зах.Україна, 50-ті рр. XX ст.). Основні представники літератури цього періоду.	8	4	2	2	-	4	-
6.	IV етап розвитку в історії дитячої української літератури як період підйому (60-90-і рр. XX ст.). Основні представники літератури цього періоду.	6	4	2	2	-	2	-
7.	Сучасні письменники України дітям.	7	2	2	-	1	4	
8.	Зарубіжна література для дітей	15	6	2	2	1	8	2
	<i>Разом</i>	36	16	8	6	2	18	2
	<i>Разом за навчальним планом</i>	144	48	22	20	6	54	6

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

ФОЛЬКЛОР У КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ

Лекція 1. ВСТУП. ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ. СПЕЦИФІКА ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ

СЛОВ'ЯНСЬКА МІФОЛОГІЯ ЯК СКЛАДНИК ДУХОВНОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ДИТИНИ (2 год.)

Вступ. Сутність поняття національної культури. Її основні вартості. Структура національної культури. Місце в ній фольклору та авторської літератури.

Із прослуховування вступу у студентів має скластися розуміння того, що література – один із основних факторів інкультурації людини (дитини), що в соціалізації дитини культура та її вартості повинні посідати домінуюче місце і саме на це має бути скерована основна увага при ознайомленні з дитячою літературою.

Сутність слов'янської міфології, її специфіка на терені України, основні персонажі.

Основні поняття теми: література, дитяча література, культура, соціалізація, національна культура, народна, професійна і масова культура, міф, міфологія, слов'янська міфологія.

Література:

1. Дзюбишина-Мельник Н. Фольклор і сучасна дитина. К., 1992. – 68 с.
2. Плачинда С. Словник давньоукраїнської міфології. – К., 1993. – 215 с.
3. Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу. Ескіз української міфології. – К.: Обереги, 1992.

Лекція 2-3. ФОЛЬКЛОР У КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ. ЖАНРИ ДИТЯЧОГО ФОЛЬКЛОРУ. МОВА ФОЛЬКЛОРУ В КОНТЕКСТІ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ (4 год.)

Сутність фольклору, специфіка його на сучасному етапі, роль фольклору в житті сучасної дитини. Студенти знайомляться з жанрами дитячого фольклору, даються короткі відомості про походження різних фольклорних жанрів (колискові, примовлянки та їх різновиди, забавлянки і заклички, віршики-пісеньки, лічилки, народні ігри, загадки, скоромовки, звуконаслідувальні мініатюри, казки всіх різновидів, небилиці-нісенітниці, колядки, щедрівки, веснянки.

Основні поняття теми: фольклор, жанри дитячого фольклору, колискові, примовлянки, загадки, лічилки, прислів'я, приказки, скоромовки, звуконаслідувальні мініатюри, народні казки, казки про тварин, фантастичні або чарівні казки, соціально-побутові казки, короткі та безкінечні казки, колядки, щедрівки, веснянки.

Семінар 1. Поетична й Прозова творчість українського народу для дітей.

Література:

1. Богданець-Білоskalенко Н.І. У барвистому віночку. Хрестоматія. Навч. посібник для роботи з дітьми у дошкільн. навч. закладах/ Упор. Н.І. Богданець-Білоskalенко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 728 с.
2. Дзюбишина-Мельник Н. Фольклор і сучасна дитина. К., 1992. – 68 с.
3. Закувала зозуленька. Антологія української народнопоетичної творчості. – К.: Веселка, 1998. – 334 с.
4. Калинова сопілка. Антологія української народної прозової творчості. – К.: Веселка, 1998. – 345 с.
5. Пропп В.Я. Исторические корни волшебной сказки. – Ленінград: Изд. Ленинградского ун-та, 1986. – 368 с.
6. Кіліченко Л.Н. Українська дитяча література. Навч. посібник. – К.: Вища школа, 1984. – 216 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

АВТОРСЬКА ЛІТЕРАТУРА I і II ПЕРІОДІВ

Лекція 4 – 5. АВТОРСЬКА ЛІТЕРАТУРА. СПЕЦИФІКА НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

I етап розвитку нової дитячої літератури. Основні представники цього періоду (4 год.)

Авторська література. Її різновиди, специфіка української авторської літератури. Пояснюється термін *нова українська література*, зокрема дитяча. Авторська дитяча література розглядається поетапно (всього виділяється V етапів, які не цілком збігаються з етапами “дорослої літератури” і мають свою специфіку).

I етап виділяється у зв'язку з появою букварів та читанок новою українською літературною мовою (як в Західній Україні так і в Східній, а також на Закарпатті). Період охоплює середину XIX – поч.XX ст.. У зв'язку з цим висвітлюється роль О.Духновича, М.Шашкевича, Т.Шевченка та ін. Студенти знайомляться з найбільш значущими постатями цього періоду (Л.Глібов, Я.Щоголів, Олена Пчілка, Ю.Федькович, І.Франко, Віра Лебедова, Є.Ярошинська).

Основні поняття теми: авторська література, нова українська література, періодизація дитячої літератури, вірш, байка, оповідання, літературна казка.

Семінар 2. Дитяча література I періоду (сер. XIX ст. – поч.XX ст.) на Західній Україні.

Семінар 3. Твори дитячої літератури кінця XIX – поч. XX ст. (I період) на Східній Україні.

Література :

1. Богданець-Білоskalенко Н.Українська дитяча література. Навч.посібник. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. – 280 с.
2. Богданець-Білоskalенко Н.І. У барвистому віночку. Хрестоматія. Навч.посібник для роботи з дітьми у дошкільн.навч.закладах/ Упор.Н.І. Богданець-Білоskalенко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 728 с.
3. Рідне слово. Хрестоматія дитячої літератури. У 2-х книгах. /Упоряд. А.Мовчун, З.Варавкіна. – К.: Арій, 2007.
4. Українська дитяча література. Хрестоматія у 2-х тт. / Упор.І.Луценко, А.Подолінний, Б.Чайковський. – К.: Вища школа, 1992. – Т.1.

Лекція 6. II ПЕРІОД РОЗВИТКУ В ІСТОРІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЯК ПОВОРОТНИЙ МОМЕНТ У ПРИНЦИПАХ ХУДОЖНЬОГО ВІДОБРАЖЕННЯ (2 год.)

II етап охоплює 10-20-ті рр. ХХ ст. Період починається у зв'язку з появою на літературному обрії постатей, які по-новому розуміли роль дитячої літератури (зближуючи її за функціями з “дорослою”). Головні постаті: Марійка Підгірянка, І.Блажкевич, Антін Лотоцький, Олександр Олесь, Юрій Буряк, С.Васильченко. На цьому етапі розглядається також розвиток жанру літературної казки (І.Липа, Грицько Григоренко).

Основні поняття теми: II етап розвитку української дитячої літератури, поет, письменник, вірш, оповідання, казка, мотиви творів.

Семінарське заняття 4. Українська дитяча література 10–20-ті рр. ХХ ст. (II період).

Література:

1. Богданець-Білоskalенко Н.І. У барвистому віночку. Хрестоматія. Навч.посібник для роботи з дітьми у дошкільн.навч.закладах/ Упор.Н.І. Богданець-Білоskalенко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 728 с.
2. Богданець-Білоskalенко Н.Українська дитяча література. Навч.посібник. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. – 280 с.
3. Рідне слово. Хрестоматія дитячої літератури. У 2-х книгах. /Упоряд. А.Мовчун, З.Варавкіна. – К.: Арій, 2007.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

АВТОРСЬКА ЛІТЕРАТУРА 30-х років ХХ ст. – початку ХХІ ст.

Лекція 7 - 8. III ЕТАП РОЗВИТКУ В ІСТОРІЇ ДИТЯЧОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЯК ПЕРІОД НЕСПРИЯТЛИВИХ УМОВ РОЗВИТКУ (4 год.)

III етап розвитку нової української дитячої авторської літератури: 30-ті рр.

на Східній Україні (40-ві рр. на Західній Україні) – 50-ті рр. XX ст.

Спеціальна увага приділяється тематичному розгалуженню: про природу, побут дітей тощо. Морально-етичні проблеми вирішуються спрощено у зв'язу з відомими політичними обставинами. Жанрова сукупність також зумовлена несприятливими для України культурним життям. Подається характеристика стану літературної казки (репрезентованої творами Н.Забіли, О.Іваненко, М.Стельмаха).

Основні поняття теми: III період розвитку нової української дитячої літератури, провідні мотиви творчості письменників цього періоду.

Семінар 5. Українська дитяча література 30-х – 50-х років XX століття (III період).

Література:

1. Богданець-Білокаленко Н.І. Дитяча література. Біографії українських письменників II половини XIX – початку XXI століття. Навч.посібник / Н.І.Богданець-Білокаленко. – К., 2012. – 92 с.
2. Богданець-Білокаленко Н.І. У барвистому віночку. Хрестоматія. Навч.посібник для роботи з дітьми у дошкільн.навч.закладах/ Упор.Н.І. Богданець-Білокаленко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 728 с.
3. Рідне слово. Хрестоматія дитячої літератури. У 2-х книгах. /Упоряд. А.Мовчун, З.Варавкіна. – К.: Арій, 2007.

Лекція 9. IV ЕТАП РОЗВИТКУ В ІСТОРІЇ ДИТЯЧОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЯК ПЕРІОД ПІДЙОМУ.

(2 год.)

IV етап виділяється у зв'язку з появою нової виразної течії в дитячій літературі (що збігається з “дорослою”). Це так звана модерна література, підвалини якої закладалися Марійкою Підгірянкою, Олександром Олесем, П.Тичиною, В.Поліщуком, А.Малишком. З'являються нові імена, хоча далеко не всі одразу стали доступні загалу: М.Вінграновський, І.Калинець, М.Воробйов, Д.Чередниченко, М.Стеблина, Л.Шиян, В.Близнець, І.Світличний, В.Симоненко та ін. Також розглядається подальший розвиток жанру авторської казки.

Акцентується увага на розмаїтті віршованих жанрів сучасної поезії.

Основні поняття теми: IV етап розвитку в історії дитячої української літератури, модерна література, мотиви творів письменників цього періоду.

Семінар 6. Українська дитяча література 60-х – 80-х років XX століття (IV період).

Література:

1. Богданець-Білоskalенко Н.І. Розвиток літератури для дітей середини XX – початку XXI ст./ Дитяча література. Твори українських письменників II половини XX – початку XXI століття. Навч.посібник / Н.І.Богданець-Білоskalенко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. – С. 5-10.
2. Богданець-Білоskalенко Н.І. У барвистому віночку. Хрестоматія. Навч.посібник для роботи з дітьми у дошкільн.навч.закладах/ Упор.Н.І. Богданець-Білоskalенко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 728 с.
3. Рідне слово. Хрестоматія дитячої літератури. У 2-х книгах. /Упоряд. А.Мовчун, З.Варавкіна. – К.: Арій, 2007.

**Лекція 10. СУЧАСНІ ПИСЬМЕННИКИ УКРАЇНИ ДІТЯМ
(2 год.)**

Даються відомості про сучасний стан розвитку дитячої літератури (V період), про найбільш поширені постаті сучасного літературного процесу – Іван Андрусак, Зірка Мензатюк, Леся Воронина, Анатолій Черниш, Ігор Січовик, Ніна Шмурикова, Віолетта Дворецька, О. Дерманський та інші.

Студенти знайомляться з літературою діаспори. Це такі письменники, як Катерина Перелісна (центральна фігура), Леонід Полтава, Роман Завадович, Віра Вовк, Леся Храплива, Олекса Кобець. Формується уявлення про цю частину дитячої літератури як складову літератури матірньої України.

Основні поняття теми: сучасна дитяча література, діаспора, діаспорна література.

Семінар 7. Сучасна українська дитяча література. Проблеми й перспективи.

Література:

1. Богданець-Білоskalенко Н.І. У барвистому віночку. Хрестоматія. Навч.посібник для роботи з дітьми у дошкільн.навч.закладах/ Упор. Н.І. Богданець-Білоskalенко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 728 с.
2. Богданець-Білоskalенко Н.І. Дитяча література. Твори українських письменників II половини ХХ – початку ХХІ століття. Навч.посібник / Н.І.Богданець-Білоskalенко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. – 480 с.
3. Богданець-Білоskalенко Н.І. Дитяча література. Біографії українських письменників II половини ХІХ – початку ХХІ століття. Навч.посібник / Н.І.Богданець-Білоskalенко. – К., 2012. – 92 с.
4. Рідне слово. Хрестоматія./ Упор. Мовчун Р., Варакіна З. Книга 2. – К.: Арій, 2007.
5. Богуш А., Гавриш Н., Котик Л. Методика організації художньо-мовленнєвої творчості та художньо-мовленнєвої діяльності в ДНЗ. – К., 2007 – 336 с.

Лекція 11. ЗАРУБІЖНА ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА**Загальний огляд****(2 год.)**

Світова література ХVІІ ст. у колі дитячого читання. Перші спроби створення спеціальних книг для дітей. Виникнення і розвиток літературної казки.

Шарль Перро. Біографічні відомості. Новаторство Перро у французькій літературі. Казки Ш.Перро, що увійшли до класики світової дитячої літератури: “Червона шапочка”, “Попелюшка”, “Спляча красуня”, “Кіт у чоботях”, “Хлопчик-мізинчик”. Особливості літературної обробки казок. Їх досконалість і недоліки. Характер моралі в казках Перро. Система мовно-художніх засобів. Вплив казок Ш.Перро на подальший розвиток жанру літературної казки у світовій дитячій літературі.

Брати Грїмм. Вільгельм (1786 – 1859). Якоб (1785 – 1863). Діяльність братів Грїмм у галузі збирання, вивчення і літературної обробки німецьких народних казок. Продовження і розвиток народних традицій у “Дитячих і сімейних казках” братів Грїмм. Педагогічне спрямування казок. Зміст і аналіз казок “Заєць та їжак”, “Бременські музики”, “Лисиця і гуси”, “Хоробрий кравчик”, “Гензель і Гретель”, “Соломинка, вуглик і біб”, “Горщик каші” та ін. Багатство змісту казок, відображення народного життя, мрій про краще майбутнє, гумор, дотепність у казках.

В.Гауф (1802 – 1827). Біографічні відомості. Подальший розвиток німецької літературної казки у творчості В. Гауфа. В. Гауф про роль казки у вихованні дітей, особливості жанру літературної казки. Гуманістична спрямованість казок В. Гауса («Маленький Мук», «Карлик Ніс», «Каліф-лелека»). Фантастика і реальність у казках В. Гауса.

Г.-Х. Андерсен (1805-1875). Життєвий і творчий шлях письменника. Демократизм казок Г. –Х. Андерсена, втілення гуманістичних ідей в його творах. Ліризм, поетичність, багатство фантастики у казках. Образи позитивних героїв у казках «Русалонька», «Снігова королева», «Дюймовочка», «Ромашка», «Стійкий олов'яний солдатик», «Соловей», «Гидке каченя» та ін.

Сатиричні казки Г. –Х. Андерсена: «Нове вбрання короля», «Свинопас», «Принцеса на горошині».

Розвиток жанру літературної казки в Росії у I половині XIX ст. Казки О. С. Пушкіна. Народність змісту. Реалізм і фантастика. Роль сатири і гумору в казках. Вірші О. С. Пушкіна в дитячому читанні, їх виховне значення. Вплив О. С. Пушкіна на розвиток дитячої літератури в Росії.

Світова література для дітей у XX столітті. Основні її репрезентанти.

Основні поняття теми: зарубіжна дитяча література.

Семінар 8. Дитячі твори зарубіжних письменників доби Романтизму.

Семінар 9. Світова література для дітей у XX ст.

Семінар 10. Слов'янська дитяча література XX ст.

Література:

1. Зарубіжна література для дітей: хрестоматія / упоряд.: А.І. Мовчун [та ін.]. – К.: Арій, 2011. – 592 с.
2. Світова література: хрестоматія / упоряд.: А.І. Мовчун [та ін.]. – К.: Арій, 2006. – 526 с.

ІV. Навчально-методична карта дисципліни «Дитяча література»

Разом: 144 год, лекції – 22 год., семінарські заняття – 20 год., індивідуальні – 6 год., МКР – 6 год., самостійна робота – 54од. (I семестр)

Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II		Змістовий модуль III			
Назва модуля	Фольклор у контексті національної культури.		Авторська література I і II періодів.		Авторська література III і IV періодів. Письменники української діаспори.			
Кількість балів за модуль	100 балів		101 бал		180 балів			
Лекції	1	2-3	4-5	6	7-8	9	10	11
Теми лекцій	Вступ. Дитяча література у контексті національної культури Слов'янська міфологія 1б.	Фольклор у контексті національної культури. Жанри дитячого фольклору 1б., 1б.	Авторська література. I етап у розвитку дитячої літератури 1б., 1б.	II період. Основні репрезентанти цього періоду 1б.,	III етап. Основні представники літератури цього періоду 1б., 1б.	IV етап у розвитку дитячої літератури як період підйому. 1б.	Сучасні письменники України дітям 1б.	Зарубіжна дитяча література. Загальний огляд. 1б.
Теми семінарських занять		1. поетична й прозова творчість українського народу для дітей 11 б.	2. Дитяча література I періоду (сер. XIX ст. – поч. XX ст.) на Західній Україні 11 б.	4. Українська дитяча література 10-20 рр. XX століття. (II період) 11 б	5. Українська дитяча література 30-х –50-х років XX ст. (III період) 11 б.	6. Українська дитяча література 60-х–80-х років XX століття. (IV період) 11 б.	7. Сучасна українська дитяча література. Проблеми й перспективи 11 б.	8. Дтячі твори зарубіжних письменників доби Романтизму. 11 б.
Самостійна робота	20 балів		20 балів		25 балів			
ІНДЗ	30							
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота I (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		Модульна контрольна робота 3 (25 балів)			
Підсумковий контроль	Екзамен (40 балів)							

У. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I

ФОЛЬКЛОР У КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ

Семінарське заняття 1

Тема: Усна народнопоетична творчість для дітей.

Прозова творчість українського народу.

План заняття

1. Дитячий фольклор, його походження, складові частини, загальна характеристика. Популярність різних жанрів у читанні для дітей дошкільного віку.
2. Малі фольклорні жанри (прислів'я, приказки, загадки, скоромовки), їх визначення, педагогічна цінність у роботі з дітьми дошкільного віку.
3. Примовлянки та заклички. Загальна характеристика.
4. Календарно-обрядова поезія (колядки, щедрівки, веснянки). Загальна характеристика.
5. Особливості казки як виду епічного твору. Види народних казок. Жанрові особливості. Виховне значення.
6. Казки про тварин, їх виховне значення. Система казкових персонажів. Проаналізувати казки про тварин.
7. Чарівні або фантастичні казки, їх особливості. Персонажі народних чарівних казок, їх помічники. Проаналізувати чарівні казки.
8. Соціально-побутові, казки українського народу. Розкриття в соціально-побутових казках моральної краси і величі людини – трудівника, показ у казках соціальної нерівності. Проаналізувати казки «Мудра дівчина», «Названий батько», «Язиката Хвиська» та інші.
9. Значення казки, її вплив на формування кращих моральних рис підростаючого покоління, естетичних смаків, на виховання любові до краси і милозвучності рідного слова.
10. Легенди, перекази, притчі в дитячому читанні: жанрові ознаки. Доведіть, що оповіді:
 - «Як мати стала зозулею» є легендою,
 - «Переказ про сотника Харка» є переказом.

Рекомендована література

Основна:

1. Закувала зозуленька. Антологія української народнопоетичної творчості. – К.: Веселка, 1998. – 334 с.
2. Калинова сопілка. Антологія української народної прозової творчості. – К.: Веселка, 1998. – 345 с.
3. Богданець-Білоskalенко Н.І. У барвистому віночку. Хрестоматія. Навч. посібник для роботи з дітьми у дошкільн. навч. закладах/ Упор. Н.І. Богданець-Білоskalенко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 728 с.

4. Рідне слово. Хрестоматія./ Упор. Мовчун Р., Варакіна З. Книга 2. – К.: Арій, 2007.

Додаткова:

1. Кіліченко Л.Н. Українська дитяча література. Навч. Посібник. – К.:Вища школа, 1988. – 264 с.

Підготуватися до модульної контрольної роботи

Змістовий модуль II

АВТОРСЬКА ЛІТЕРАТУРА I і II ПЕРІОДІВ

Семінарське заняття 2

**Тема: Дитяча література I періоду (сер. XIX ст. – поч. XX ст.)
на Західній Україні**

План заняття

1. Погляди І. Я. Франка на освіту, виховання дітей, на розвиток української дитячої літератури. Статті «Женщина-мати», «Байка про байку».
2. Творче використання письменником сюжетів народних казок. Збірка І. Я Франка «Коли ще звірі говорили» («Заєць і їжак», «Фарбований Лис», «Лисиця і журавель» та ін).
3. Твори Євгенії Ярошинської в дитячому читанні («Найбільший скарб», «Квіти», «Покарана гордість»,). Виховні аспекти названих творів.
4. Юрій Федькович – «найбільший поет зеленої Буковини, буковинський Кобзар». Різноманітність творчості. Казки для дітей Ю.Федьковича.
5. Оповіді Віри Лебедової зі збірки «Гарфа Леїлі. Легенди про Христа». Головні герої, виховна мета.
6. Ідея різдвяної казки «Сльоза» Марка Черемшини. Головні герої. Характеристика персонажів.

Рекомендована література

Основна:

1. Богданець-Білокаленко Н.У барвистому віночку. Хрестоматія фольклорних і авторських творів для читання в ДНЗ. – Слово, 2012. – 723 с.
2. Рідне слово. Хрестоматія. / Упор. Мовчун А.І.Варакіна З.Д. Книга перша. – К.: Арій, 2007. – 656 с.

Додаткова:

1. Українська дитяча література. Хрестоматія. /Упоряд. Л.Козачок. – К.: Вища школа 2002. – 354 с.

Семінарське заняття 3

**Тема: Твори дитячої літератури I періоду (сер. XIX ст. – поч. XX ст.)
на Східній Україні**

План заняття

- 1.Твори Т. Г. Шевченка, що входять в коло дитячого читання. Художня довершеність пейзажної лірики Т. Шевченка.

2. Різноманітність жанрів, тематичне багатство творів Л. І. Глібова:
 - а) байки Л. Глібова в дитячому читанні («Коник-стрибунець»; «Чиж та Голуб», «Лисиця-жалібниця», «Щука» та ін.).
 - б) ліричні поезії Л. Глібова («Веснянка», «Зимня пісенька», «Журба», «Квіткове весілля»).
 - в) літературні загадки, акровірші Л. Глібова в читанні дошкільнятам.
3. Твори М. Коцюбинського для найменших читачів. Вірш «Наша Хатка», казки-мініатюри, художні нариси.
4. Олена Пчілка і дитяча література. Вірші та байки для дітей. Пізнавальні мотиви творів.
5. Оповідання морально-етичної тематики Олени Пчілки «Кухлик». Головні герої, аналіз їхніх вчинків.
6. Художня довершеність лірики Лесі Українки. Морально-етичні засади казок Лесі Українки «Біда навчить», «Лелія».
7. Борис Грінченко – невтомний діяч української культури. Поезії в дитячому читанні. Патріотичні мотиви та пейзажна лірика в творчості Б.Грінченка.
8. Прозові твори Б.Грінченка для дітей («Кавуни», «Украла», «Квіти»). Характеристика дитячих образів.

Рекомендована література

Основна:

3. Богданець-Білоskalенко Н. Українська дитяча література. Навч. посібник. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. – 280 с.
4. Рідне слово. Хрестоматія. / Упор. Мовчун А.І. Варавкіна З.Д. Книга перша. – К.: Арій, 2007. – 656 с.

Додаткова:

9. Українська дитяча література. Хрестоматія. / Упоряд. Л. Козачок. – К.: Вища школа 2002. – 354 с.

Семінарське заняття 4

Тема: Українська дитяча література 10-20-ті рр. ХХ століття.

План заняття

1. Степан Васильченко. Твори для дітей дошкільного віку, збірка оповідань-мініатюр «Крилаті слова» («Неслухняний глечик», «Витрішки», «Добрі очі», «Золота діжа» тощо)
2. Поезія Олександра Олеся в дитячому читанні. Мотиви рідної природи у віршах поета, збірка поезій «Все навколо зеленіє». Характерні риси поезії Олеся.
3. Характеристика дитячих поезій Антіна Лотоцького, Юрія Шкрумеляка, Юрія Будяка, Романа Завадовича. Тематика творів.
4. Казки В. Короля-Старого в дитячому читанні. Загальна характеристика. Подібність сюжетів: спільне й відмінне.
5. Характерні риси і мотиви творчості Катерини Перелісної.
6. Поезії Марійки Підгірянки та Іванни Блажкевич для дітей. Загальна характеристика, тематика.

7. Поетичні твори для малечі Катерини Перелісної. Мотиви, характерні риси. Особливості поетичного стилю.

Рекомендована література

Основна:

1. Богданець-Білоskalенко Н.І. Українська дитяча література. Навч. посіб. – К.: Вид. Дім «Слово», 2009. – 280 с.
2. Рідне слово. Хрестоматія. / Упор. Мовчун А.І. Варавкіна З.Д. Книга перша. – К.: Арій, 2007. – 656 с.

Додаткова:

1. Українська дитяча література. Хрестоматія. / Упоряд. Л.Козачок. – К.: Вища школа 2002. – 354 с.

Підготуватися до модульної контрольної роботи

Змістовий модуль III АВТОРСЬКА ЛІТЕРАТУРА III і IV ПЕРІОДІВ.

Семінарське заняття 5

Тема: Українська дитяча література 30– 50-х років XX століття (III період).

План заняття

1. Проблеми української дитячої літератури 20-50-х років. Дискусія навколо жанру казки.
2. Казки Н. Забіли для маленьких читачів:
 - а) збірка казок «Під дубом зеленим» («Рукавичка», «Плесканчик», «Сорока-білобока», «Криниця та вершки», «Два морози», «Снігуронька» та ін);
 - б) «Казки лісової кринички» («Вередливі жабки», «Два грибочки», «Стояла собі хатка»).
3. Висока майстерність і поетика творення дитячих образів Н. Забілою («Про дівчинку Маринку», «Ясочка», «В казках і житті», «Катруся вже велика»).
4. Казки О. Іваненко у читанні дітей дошкільного віку:
 - а) пізнавальне та виховне значення казок із збірки «Лісові казки» («Кисличка», «Дубок», «Хвилька», «Бурулька», «Казка про маленького Піка», «Про білочку-мандрівницю» «Чорноморденький»);
 - б) Збірка казок «Великі очі»; повість-казка «Куди літав журавлик».
5. Майстер слова й художньої деталі Майк Йогансен. Характеристика творів природничої тематики «Кіт Чудило», «Краби», «Собака Джан», «Собака, що лазив на дерево», «Як мураші наїлися цукру» тощо.
6. Твори О. Копиленка для дітей. Збірка «Як вони поживають»: картини рідної природи в різні пори року; життя тварин.
7. Пригодницька тематика творів М. Трублаїні. Оповідання для дітей («Пустуни на пароплаві», «Волохан», «Про дівчинку Наталочку і сріблясту рибку» та ін.).
8. Вивчення творчого доробку письменників у дошкільних закладах.

Рекомендована література

Основна:

1. Богданець-Білоskalенко Н.І. У барвистому віночку. Хрестоматія. Навч. посібник для роботи з дітьми у дошкільн. навч. закладах/ Упор. Н.І. Богданець-Білоskalенко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 728 с.
2. Богданець-Білоskalенко Н.І. Дитяча література. Біографії українських письменників II половини XIX – початку XXI століття / Н. Богданець-Білоskalенко. – К.: КУ імені Бориса Грінченка, 2012. – 92 с.
3. Богданець-Білоskalенко Н.І. Дитяча література. Твори українських письменників II половини XX – початку XXI століття. Навчальний посібник. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. – 480 с.
4. Рідне слово. Хрестоматія у 2-х книгах. / Упоряд. А. Мовчун, З. Варавкіна. – Кн. 2. – К.: Арій, 2007.

Додаткова:

1. Кіліченко Л. Н. Українська дитяча література. Навч. посібник. – К.: Вища школа, 1988. – 264 с.

Семінарське заняття 6

Тема: Українська дитяча література 60-х – 90-х років XX століття.

(IV період)

План заняття

1. Загальний огляд літературного процесу 60-х років XX ст. в Україні. Різноманітність тематики творів для дітей. Письменницькі постаті.
2. Поети-шістдесятники: Василь Симоненко – образ України і матері в поезіях; тема дитинства, казки для дітей («Подорож в країну Навпаки», «Цар Плаксіє та Лоскотон»). Головна думка казок.
3. Поетичні твори М. Познанської і Т. Коломієць, зображення в них природи рідного краю, возвеличення праці, шкільні мотиви (збірки «Мій квітник», «Про золоті руки»; «Ручай», «Веселе місто – Алфавіт», «Дідів обід», «Вітрисько», «Променята», «Ромашка»).
4. Творчість Лариси Письменної для дітей. Оповідання морально-етичної тематики. Головні думка оповідань «Подарунок Морської свинки» та «Веселинка та її Мурашка». Характеристика персонажів, їхніх вчинків.
5. Поезії для дітей Грицька Бойка і Платона Воронька. Загальна характеристика, тематика. Гумористичні твори для дітей.
6. Збірки поезій та казок Дмитра Павличка і Михайла Стельмаха для дітей. Спільне і відмінне. Аналіз поезії Д. Павличка «Птиця».
7. Тематичне розмаїття творів Миколи Вінграновського. Особливості стилю. Поетика творів М. Вінграновського. Використання алітерацій, асонансів тощо в поезії.
8. Засоби поетичної виразності, тема дитинства, казковості в поезіях Ліни Костенко (збірка «Бузиновий цар») та Ганни Чубач. Особливості стилю.

Рекомендована література

Основна:

1. Богданець-Білоskalенко Н.І. У барвистому віночку. Хрестоматія. Навч. посібник для роботи з дітьми у дошкільн. навч. закладах/ Упор. Н.І. Богданець-Білоskalенко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 728 с.
2. Богданець-Білоskalенко Н.І. Дитяча література. Біографії українських письменників II половини XIX – початку XXI століття / Н. Богданець-Білоskalенко. – К.: КУ імені Бориса Грінченка, 2012. – 92 с.

3. Богданець-Білоskalенко Н.І. Дитяча література. Твори українських письменників II половини ХХ – початку ХХІ століття. Навчальний посібник. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. – 480 с.

4. Рідне слово. Хрестоматія у 2-х книгах. / Упоряд. А.Мовчун, З.Варавкіна. – Кн. 2. – К.: Арій, 2007.

Додаткова:

1. Українська дитяча література. Хрестоматія / Упор. Л.Козачок. – К., 2002. – 519 с.

Семінарське заняття № 7

Тема: Сучасна українська дитяча література.

План заняття

1. Загальний огляд розвитку дитячої літератури на сучасному етапі.
2. Родинна тематика в поезіях Анатолія Костецького («Все починається з мами», «Бабусі», «Новий закон», «Найрідніша», «Колискова», «Найдзвінкіше слово», «Колосе пшеничний», «Дощ із краплі починається» та інші).
3. Тематичне й жанрове розмаїття творів Анатолія Качана, Анатолія Григорука та Василя Довжика для дітей. Повчальні твори.
4. Тематичне й жанрове розмаїття творів Ігоря Січовика, Анатолія Черниша та Петра Короля для дітей.
5. Гумористичні твори та твори морально-етичного спрямування Віолетти Дворецької та Валентини Козак. Загальна характеристика творчості (тематика, образи).
6. Твори для найменших Лариси Недін і Ніни Шмурикової-Гаврилук.
7. Твори популярних сучасних авторів для дітей Івана Андрусика та Зірки Мензатюк. Аналіз останніх видань. Спілкування з письменниками.

Рекомендована література

1. Богданець-Білоskalенко Н.І. У барвистому віночку. Хрестоматія. Навч. посібник для роботи з дітьми у дошкільн. навч. закладах / Упор. Н.І. Богданець-Білоskalенко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 728 с.

2. Богданець-Білоskalенко Н.І. Дитяча література. Біографії українських письменників II половини ХІХ – початку ХХІ століття / Н. Богданець-Білоskalенко. – К.: КУ імені Бориса Грінченка, 2012. – 92 с.

3. Богданець-Білоskalенко Н.І. Дитяча література. Твори українських письменників II половини ХХ – початку ХХІ століття. Навчальний посібник. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. – 480 с.

4. Рідне слово. Хрестоматія у 2-х книгах. / Упоряд. А.Мовчун, З.Варавкіна. – Кн. 2. – К.: Арій, 2007.

Семінарське заняття 8

Тема: Дитячі твори зарубіжних письменників доби Романтизму

План заняття

1. Шарль Перро – засновник літературної казки. Розвиток літературної казки. Новаторство Перро у французькій літературі
2. Казки Шарля Перро: «Червона шапочка», «Попелюшка», «Спляча красуня», «Кіт у чоботях», «Хлопчик-мізинчик». Виховне значення. Характер моралі в казках.
3. Діяльність братів Грімм у галузі збирання, вивчення і літературної обробки німецьких народних казок. Зміст, герої, виховне значення казок братів Грімм.
4. Гуманістична спрямованість казок В. Гауфа «Маленький Мук», «Карлик Ніс», «Каліф-лелека». Фантастика і реальність у казках В. Гауфа.

5. Образи позитивних героїв у казках Андерсена.
6. Сатиричні казки Андерсена: “Нове вбрання короля”, “Свинопас”, “Принцеса на горошині”. Їхня мета.

Рекомендована література

1. Зарубіжна література для дітей: хрестоматія / упоряд.: А.І. Мовчун [та ін.]. – К.: Арій, 2011. – 592 с.
2. Казки братів Грімм. – Харків, 2006. – 352 с.
3. Світова література: хрестоматія / упоряд.: А.І. Мовчун [та ін.]. – К.: Арій, 2006. – 526 с.

Семінарське заняття № 9

Тема: Світова література для дітей у ХХ ст.

План заняття

1. Повість-казка австрійської письменниці Крістіни Нестлінгер «Конрад або Дитина з бляшанки». Гумористичний аспект казки, виховна мета.
2. Виховне значення «Чудесної подорожі Нільса...» шведської письменниці С. Лагерлеф. Характеристика головного героя.
3. Казка Френка Баума «Чарівні цукерки». Ідея казки, виховна мета, мораль.
4. Казка англійської письменниці Енід Блайтон «Знамените каченя Тім». Виховні аспекти казки.

Рекомендована література

3. Зарубіжна література для дітей: хрестоматія / упоряд.: А.І. Мовчун [та ін.]. – К.: Арій, 2011. – 592 с.
4. Світова література: хрестоматія / упоряд.: А.І. Мовчун [та ін.]. – К.: Арій, 2006. – 526 с.

Семінарське заняття № 10

Тема: Слов'янська дитяча література ХХ ст.

План заняття

1. Тонке відображення тваринного світу у розповідях Віталія Біанкі та творах для дітей знавця таємниць природи Михайла Прішвіна.
2. Поетичні й прозові твори для дітей про дитинство, природу, працю дітей і дорослих, мораль А. Барто, К. Чуковського, С. Маршака, В. Осеевої.
3. Гумористичне зображення життя дітей, їхніх пригод у творчості Миколи Носова. Образи життєрадісних, веселих, винахідливих дітей у оповіданнях «Мишкова каша», «Автомобіль», «Гірка», «Жива шляпа» та ін. фантастичні повісті М. Носова про Незнайку та його друзів.
4. Твори Януша Корчака для дітей: казкова діалогія «Король Матіуш перший», «Король Матіуш на безлюдному острові»; «Мацюсеві пригоди».
5. Казка чеської письменниці Божени Немцовой «Королевич Баяя». Виховна спрямованість казки.

Рекомендована література

5. Зарубіжна література для дітей: хрестоматія / упоряд.: А.І. Мовчун [та ін.]. – К.: Арій, 2011. – 592 с.
6. Світова література: хрестоматія / упоряд.: А.І. Мовчун [та ін.]. – К.: Арій, 2006. – 526 с.

Підготуватися до модульної контрольної роботи

9.

VII. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I.

ФОЛЬКЛОР У КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ

1. Проаналізувати казки «Летючий корабель» і «Язиката хвеська». Визначити зачин, основну частину, кінцівку.
2. Ознайомитися із “Словником давньоукраїнської міфології” Сергія Плачинди і виписати характеристику 2 персонажів міфології на вибір (окрім тих, що розглядалися на лекції).
3. Скласти власну казку або казку із залученням персонажів слов’янської міфології.
4. Скласти кросворд на тему: «Дитячий фольклор».

Змістовий модуль II.

АВТОРСЬКА ЛІТЕРАТУРА I і II ПЕРІОДІВ

1. Здійснити класифікацію прочитаних творів письменників I і II періодів за такими напрямками: природнича тематика; патріотична; морально-етична; казкове змалювання світу.

Змістовий модуль III

АВТОРСЬКА ЛІТЕРАТУРА III і IV ПЕРІОДІВ. ПИСЬМЕННИКИ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ.

1. Здійснити класифікацію прочитаних творів письменників III і IV періодів за такими напрямками: природнича тематика; патріотична; морально-етична; казкове змалювання світу.

VIII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

(портфоліо)

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності бакалавра, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Дитяча література» – це вид навчально-дослідної роботи бакалавра, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Орієнтовна структура ІНДЗ – навчально-дослідне завдання у вигляді портфоліо: каталог авторів та тематична добірка їхніх творів для дітей різних вікових груп; казка складена на основі персонажів слов'янської міфології; розповідь для дітей з прислів'їв і приказок.

Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано у нижче наведених таблицях.

Критерії оцінювання ІНДЗ

(навчально-педагогічного дослідження у вигляді портфоліо)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів

		за кожним критерієм
1.	Перелік опрацьованих авторів для каталогу (не менше 50)	20 балів
2.	Складання казки.	5 балів
3.	Складання розповіді.	5 балів
Разом		30 балів

Шкала оцінювання ІНДЗ

(науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату)

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	27-30	Відмінно
Достатній	23-26	Добре
Середній	17-22	Задовільно
Низький	0-16	Незадовільно

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Дитяча література». Бакалавр може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – 30 балів.

X. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення бакалаврів із дисципліни «Дитяча література» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV). Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у таблицях:

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	11
2	Семінарські заняття	44
3.	Практичні заняття	-
4.	Модульні контрольні роботи (1,2, 3)	75
5.	Самостійна робота	65
6.	Індивідуальна навчально-дослідницька робота	30
7.	Підсумковий рейтинговий бал	225
Екзамен		40

Розрахунок:

$$a : 60 = k$$

$$b : k = c$$

a – максимальна кількість балів з дисципліни

k – коефіцієнт

b – сума балів, набрана студентом

c – оцінка за семестр

$$225:60 = 3,7$$

коефіцієнт до розрахунку – 3,7

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним	F

35 – 59	курсом) «незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 74	«задовільно»	ED
75 – 89	«добре»	CB
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у таблиці:

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень бакалаврів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу бакалавра на семінарських, заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження, які виконує бакалавр за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань бакалаврів здійснюється після завершення

вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

XI. ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Українська дитяча література в контексті національної культури..
2. Роль дитячої літератури у соціалізації сучасної дитини.
3. Дитячий фольклор у контексті національної культури. Його специфіка на сучасному етапі.
4. Жанр фантастичної народної казки. Джерела, походження, головні мотиви.
5. Твори Марійки Підгірянки для дітей. Її внесок у розвиток авторської літератури.
6. Мотиви творів для дітей Олександра Олеся. Значення творчості.
7. Жанр фольклору: лічилки. Загальна характеристика.
8. Фольклорна дитяча казка. Загальна характеристика.
9. Проза I періоду розвитку авторської дитячої літератури (Олена Пчілка, М.Коцюбинський, Леся Українка, Б.Грінченко, Катря Гриневичеві, Віра Лебедева, Марко Черемшина, Є.Ярошинська).
10. Літературна казка I періоду розвитку нової української дитячої літератури на підросійській Україні (Марко Вовчок, Олена Пчілка, Леся Українка, Борис Грінченко).
11. Визначіть головну ідею оповідання Віри Лебедевої “Китичка фіалок”.
12. Визначити головну ідею казки Ю.Федьковича “Золота кісочка”.
13. Головна думка твору Олени Пчілки “Кухлик”.
14. Охарактеризуйте головних героїв оповідання Б.Грінченка “Кавуни”.
15. Твори Н.Забіли для дітей. Її внесок у розвиток дитячої літератури.
16. Жанри: народні легенди та перекази. Тематика.
17. Загальна характеристика жанрів колядок, щедрівок і веснянок.
18. Твори про природу III періоду (О.Копиленко, М.Йогансен, О.Іваненко, М.Трублаїні).
19. Літературна казка I періоду розвитку нової української дитячої літератури в Західній Україні (Ю.Федькович, І.Франко, Є.Ярошинська, Марко Черемшина). Загальна характеристика.
20. Дайте характеристику головному герою оповідання В.Винниченка “Бабусин

- подарунок”.
21. Твори для дітей Катерини Перелісної про природу. Їх місце в навчально-виховному процесі ДНЗ.
 22. Літературна казка III періоду розвитку нової української дитячої літератури (О.Іваненко, Н.Забіла, М.Трублаїні).
 23. II період в історії розвитку нової української авторської дитячої літератури.
 24. Твори Володимира Винниченка, образи дітей. Роль творчості В.Винниченка у розвитку дитячої літератури.
 25. Внесок Л.Глібова у розвиток дитячої літератури.
 26. Народні казки про тварин. Загальна характеристика.
 27. Твори для дітей М.Стельмаха та Д.Павличка. Загальна характеристика. Спільне та відмінне.
 28. Жанр: соціально-побутова народна казка. Загальна характеристика.
 29. Слов'янська міфологія. Загальна характеристика. Основні персонажі слов'янської міфології: Сварог, Даждьбог, Перун, Березина, Велес, Лада, Ярило, Овсень.
 30. Твори Іванни Блажкевич для дітей. Загальна характеристика.
 31. Мотиви творів П.Воронька. Вивчення його творів у дошкільному закладі.
 32. Жанри дитячого фольклору: скоромовки та звуконаслідувальні мініатюри. Спільне та відмінне.
 33. Твори Олени Пчілки для дітей. Її внесок у розвиток дитячої літератури.
 34. III період в історії розвитку нової української авторської дитячої літератури. Дискусія навколо жанру казки.
 35. Причини занепаду фольклору. Роль фольклору у житті сучасної дитини.
 36. Мотиви творів для дітей Катерини Перелісної.
 37. Тематична й жанрова різноманітність творів для дітей Н.Забіли. Її внесок у розвиток дитячої літератури.
 38. Твори Л.Письменної для дітей. Загальна характеристика.
 39. IV період в історії розвитку нової української авторської дитячої літератури
 40. Тематика творів для дітей Анатолія Качана.
 41. Картини рідної природи в поезіях для дітей М.Рильського.
 42. Твори для дітей Дмитра Білоуса. Загальна характеристика.
 43. Поезія Грицька Бойка в дитячому читанні, її виховне значення.
 44. Твори Володимира Ладижця для дітей. Загальна характеристика.
 45. Визначте мораль байки Л.Глібова “Чиж та голуб”.
 46. Поетичні твори М.Стельмаха в дитячій літературі. Ідейно-художній аналіз поезій «Як журавель збирав щавель», «Журавель і рукавиці», «Заєць спати захотів» та ін.
 47. Різноманітність жанрів, тематичне багатство творів Глібова для дітей.
 48. Поезія Олександра Олеся в дитячому читанні. Мотиви рідної природи у віршах. Значення творчості Олександра Олеся.
 49. Поезія Платона Воронька в дитячому читанні.
 50. Тема дитинства в поезіях Ліни Костенко. Збірка “Бузиновий цар”.

51. Визначити ідею різдвяної казки Марка Черемшини «Сльоза».
52. Тематичне багатство поезії для дітей Марійки Підгірянки.
53. Михайло Стельмах як дитячий письменник. Поезії та казки, адресовані дітям.
54. Визначити головну ідею казки “Найбільший скарб” Є.Ярошинської.
55. Тематична й жанрова різноманітність творів Леоніда Глібова.
56. Іван Франко – теоретик і критик дитячої літератури. Погляди І.Франка на освіту і виховання.
57. Тематичне багатство творів для дітей Василя Сухомлинського.
58. Анатолій Костецький – перекладач, автор наукових праць з теорії, історії, критики дитячої літератури, дитячий письменник. Загальна характеристика творчості.
59. Оповідання про дітей Бориса Грінченка (“Кавуни”, “Украла”, “Екзамен”, “Без хліба”).
60. Художній доробок для дітей С.Васильченка.
61. Вкажіть, кому верба у вірші “Вербові сережки” (Л.Костенко) хотіла подарувати свої сережки.
62. Фольклорна основа збірки казок І.Франка “Коли ще звірі говорили”.
63. Творчий внесок Лесі Українки у розвиток української дитячої літератури.
64. Визначити головну думку поезії Б. Грінченка “Зорі”.
65. Схарактеризуйте творчий внесок Л.Глібова в розвиток дитячої літератури.
66. Визначте ідейно-тематичні домінанти оповідань про дітей Б.Грінченка.
67. Твори для дітей Ліни Костенко “Бузиновий цар”, “Білочка восени”, “Соловейко застудився”, “Вербові сережки”. Характерні риси творчості поетеси.
68. Збагачення тематики та оновлення жанру літературної казки українськими письменниками у 30-х роках ХХ століття (Н.Забіла, О.Іваненко).
69. Визначте ідею та вкажіть жанр творів Віри Лебедової “Горда пава”, “Трепета”.
70. Вплив педагогічної діяльності Б.Грінченка на його літературну творчість. Утвердження загальнолюдських цінностей в оповіданнях (“Украла”, “Без хліба”, “Екзамен”, “Дзвоник”, “Грицько”, “Олеся”).
71. Визначте мотиви творів для дітей Олени Пчілки.
72. Головна тема оповідання Є.Ярошинської “Найбільший скарб”.
73. Творчий доробок для дітей Степана Васильченка (“Дощ”, “Неслухняний глечик”, “Золота діжа”).
74. Творчий внесок М.Трублаїні у розвиток дитячої української літератури.
75. Природнича тематика у творчості Олександра Копиленка.
76. Твори для дітей Н.Забіли та М.Познанської. Спільне та відмінне.
77. Визначити головну думку байки Ю.Федьковича “Горда качка”.
78. Оповідання Майка Йогансена про живу природу. Трагічна доля письменника.
79. Поетичні мініатюри для малят Платона Воронька.
80. Поезія і проза для дітей Анатолія Костецького.
81. Гумористичні, пригодницькі, детективні та фантастичні твори для дітей

- Всеволода Нестайка.
82. Вірші (“Дядько Дош”, “Обруч”, “Плесо”, “Смерічка”, “Де найкраще місце на землі”, “Заєць”, “Нічний гість”) та віршовані поеми (“Пригоди kota Мартина”, “Золотий олень”) для дітей Дмитра Павличка.
 83. Оповідання та казки для дітей Григора Тютюнника.
 84. Виховне значення творів Василя Сухомлинського.
 85. Методика роботи з поетичними творами в дошкільному закладі.
 86. Методика читання дітям художніх творів.
 87. Твори для дітей письменників української діаспори (Леонід Полтава, Роман Завадович, Юрій Шкрумеляк, Катерина Перелісна, Д. Чуб, Віра Вовк).
 88. Особливості художньої прози для дітей (В. Близнець, Ю. Ярмиш, І. Сенченко, В. Нестайко, М. Вінграновський, Є. Гуцало та ін.).
 89. Анімалістичні твори для дітей Миколи Вінграновського.
 90. Твори Ліни Костенко для дітей. Їх місце у дитячій літературі. Особливості стилю поетеси.

ХІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Богданець-Білоskalенко Н.І. У барвистому віночку. Хрестоматія. Навч. посібник для роботи з дітьми у дошкільн. навч. закладах / Упор. Н.І. Богданець-Білоskalенко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 728 с.
2. Богданець-Білоskalенко Н.І. Дитяча література. Біографії українських письменників II половини XIX – початку XXI століття / Н. Богданець-Білоskalенко. – К.: КУ імені Бориса Грінченка, 2012. – 92 с.
3. Золотий колосок. Хрестоматія для роботи з дітьми в дошкільних навчальних закладах / Упоряд. Н. Дзюбишина-Мельник. – К.: Освіта, 1994. – 567 с.
4. Рідне слово. Хрестоматія дитячої літератури. У 2-х книгах. / Упоряд. А. Мовчун, З. Варавкіна. – К.: Арій, 2007.
5. Українська дитяча література. Хрестоматія. / Упоряд. Л. Козачок. – К.: Вища школа 2002. – 354 с.

Додаткова:

1. Калинова сопілка. Антологія української народної прозової творчості. – К.: Веселка, 1998. – 345 с.
2. Закувала зозуленька. Антологія української народнопоетичної творчості. – К.:

Веселка, 1998. – 334 с.

3.Беленька Г.В. Екологічна казка у житті сучасної дитини // Вихователь-методист дошкільного закладу. 2012. - № 2 (39). – С. 17-24.

4. Зарубіжна література для дітей: хрестоматія / упоряд.: А.І. Мовчун [та ін.]. – К.: Арій, 2011. – 592 с.

5. Кіліченко Л. Н. Українська дитяча література. Навч. посібник. – К.: Вища школа, 1988. – 264 с.

6. Плачинда С. Словник давньо-української міфології. – К., 1993. – 215 с.

7. Товкач І.Є. Любов до книги плекаємо з малку // Дошкільне виховання. – 2012. – № 11 (855). – С. 12-14.

ХІІІ. СПИСОК ТВОРІВ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАПАМ'ЯТЬ

1. Т.Шевченко **«Садок вишневий коло хати», «Зацвіла в долині», «Тече вода з-під явора».**
2. Л.Глібов **«Веснянка», «Чиж та голуб», «Зимня пісенька»** (фрагмент).
3. С.Воробкевич **«Рідна мова».**
4. Я.Щоголів **«Хата».**
5. Б.Грінченко **«Зорі», «Ластівка», «Швидка робота».**
6. Олена Пчілка **«Мудра кицька», «Змислений котик», «Котик-мурчик».**
7. Леся Українка **«На зеленому горбочку...».**
8. Олександр Олесь **«Ялинка», «Снігурі», «Веснянка».**
9. П.Тичина **«А я у гай ходила», «Хор лісових дзвіночків».**
- 10.М.Рильський **«Білі мухи».**
- 11.Марійка Підгірянка **«Ганнусина пісня», «Моя донечка», «Зайчик в тернині».**
- 12.Юрій Будяк **«Гулянка з зайчиком», «Шкідливий цап».**
- 13.Ю.Шкрумеляк **«Я дитина українська».**
- 14.Р.Завадович **«Ой, у саду», «У мамин день», «Великдень».**
15. Катерина Перелісна **«Молитва (Боже, Господи Ісусе)», «Брехлива киця», «Писанка», «Для потішечки», «В автобусі», «Веснянка»** + 1 за власним вибором.
- 16.Н.Забіла **«Стояла собі хатка», «Олівець-малювець».**
- 17.А.Малишко **«Кіт-воркіт», «Дощик».**
- 18.М.Стельмах **«Як журавель збирав щавель», «Заєць спати захотів», «Черпаха».**
- 19.П.Воронько **«Облітав журавель», «Кіт не знав», «Кошеня», «Друзьки», «Кожушок».**
- 20.Д.Павличко **«Заєць», «Птиця».**
- 21.Т.Коломієць **«Ручай», «Дідів обід», «Променята (Заглядає сонце в сад)».**

22. Г. Бойко «**Чому Тимко подряпаний**», «Сашко», «Годинник», «**Стоніжка**» + 1 за власним вибором.
23. А. Костецький «Все починається з мами», «Бабусі».
24. В. Лучук «Тільки мама».
25. 26. А. М'ястківський «Сама вдома».
26. А. Качан «На березі береза», «Лінивi вареники», «Через річку їхав грек», «Чорна земля білий хліб родить» та ін. (будь-який один).
27. Ю. Ряст «Притча про яблуко» - прочитати.
28. Л. Костенко «**Бузиновий цар**», «**Місяць уповні**», «**Соловейко застудився**», «**Вербові сережки**», «**Білочка восени**».
29. Н. Шмурикова-Гаврилюк – 1 вірш на вибір.
30. В. Дворецька – будь-який вірш на власний розсуд.
31. А. Черниш – за власним вибором.
32. І. Січовик – на вибір 1 вірш.

33.

програма навчального курсу

"ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА "

Богданець-Білоskalенко Наталія Іванівна, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені
Бориса Грінченка